

ПІДРОЗДІЛИ ДЕРЖАВНОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ТРАНСПОРТУ МІНІСТЕРСТВА ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

Стаття присвячена аналізу правового забезпечення діяльності Державної спеціальної служби транспорту міністерства інфраструктури України у сфері охорони громадського порядку на залізничному транспорті. Пропонується удосконалення нормативно-правового регулювання способів взаємодії Державної спеціальної служби транспорту з підрозділами транспортної міліції.

Ключові слова: Державна спеціальна служба транспорту, громадський порядок, транспортна міліція, залізничний транспорт.

Статья посвящена анализу правового обеспечения деятельности Государственной специальной службы транспорта министерства инфраструктуры Украины в сфере охраны общественного порядка на железнодорожном транспорте. Предлагается усовершенствование нормативно правового регулирования способов взаимодействия Государственной специальной службы транспорта с подразделениями транспортной милиции.

Ключевые слова: Государственная специальная служба транспорта, общественный порядок, транспортная милиция, железнодорожный транспорт.

The article is devoted the analysis of the legal providing of activity of Government special service of transport of ministry of infrastructure of Ukraine in the field of public law enforcement on a railway transport. An improvement is offered normatively legal adjusting of methods of co-operation of Government special service of transport with subsections of a transport militia.

Key words: Government special service of transport, public order, transport militia, railway transport.

Актуальність теми. Питання визначення ролі Державної спеціальної служби транспорту в охороні громадського порядку на залізничному транспорті є актуальним. За підсумками роботи у 2012 році Державна спеціальна служба транспорту гідно проявила себе в підготовці та заходах Євро-2012. Військовослужбовці допомагали у будівництві доріг, аеропортів, залізничних колій., охороняли залізничні вокзали в Києві та Львові, а також аеропорт Бориспіль. Супроводжували пасажирів поїздів «Hyundai» «Інтерсіті+» по всіх напрямках [1].

Однак, сьогодні, існує ряд проблем, щодо організації взаємодії Державної спеціальної служби транспорту з підрозділами транспортної міліції у сфері охорони громадського порядку, що проявляється у відсутності нормативно-правового регулювання їх спільної діяльності.

Стан дослідження. Проблема належної охорони громадського порядку на залізничному транспорті за участі Державної спеціальної служби транспорту не достатньо висвітлена в науковій літературі. Окремі аспекти залучення військовослужбовців Державної спеціальної служби транспорту до охорони громадського порядку на залізничному транспорті були предметом дослідження І.Л. Бородіна, С.Т. Гончарука, І.П. Голосніченка, М.В. Коваліва, Л.В. Ковалюк, А.Т. Комзюка, А.В. Мілашевича, В.І. Олефіра, І.М. Пахомова, В.Й. Развадовського та інших.

Разом з тим досліджень, які комплексно розглядали діяльність Державної спеціальної служби транспорту у сфері охорони громадського порядку на залізничному транспорті не проводилось.

Мета наукової статті полягає у дослідженні шляхів удосконалення діяльності підрозділів Державної спеціальної служби транспорту у сфері охорони громадського порядку та їх взаємодії з органами внутрішніх справ.

Виклад основних положень. Державна спеціальна служба транспорту (далі – ДССТ) є спеціалізованим державним органом транспорту у системі виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, дорожнього господарства та інфраструктури, призначеним для забезпечення стійкого функціонування транспорту в мирний час та в умовах воєнного і надзвичайного стану.

Основними завданнями ДССТ є технічне прикриття, відбудова, встановлення загороджень на об'єктах національної транспортної системи України з метою забезпечення діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України; будівництво та ремонт у мирний час і в умовах воєнного стану нових та підвищення строку експлуатації і пропускнує спроможності діючих об'єктів національної транспортної системи; відбудова транспортних комунікацій, порушених унаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, аварій і катастроф; охорона об'єктів національної транспортної системи

України в мирний час і в особливий період; виконання інших завдань, пов'язаних із участю в обороні держави та забезпеченням ефективного функціонування національної транспортної системи. Основними функціями ДССТ у мирний час є організація, планування і проведення робіт з технічного прикриття та відбудови об'єктів національної транспортної системи; проведення планових робіт з будівництва нових та підвищення строків експлуатації і пропускної спроможності діючих об'єктів національної транспортної системи; участь у ліквідації наслідків аварій, катастроф, пожеж, стихійного лиха на транспортних комунікаціях, проведення в разі необхідності аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у небезпечних районах унаслідок надзвичайних ситуацій техногенного, природного та екологічного характеру; підтримання у стані постійної готовності потенціалу ДССТ для виконання завдань в особливий період, зокрема збереження, накопичення і своєчасна заміна спеціальної техніки та інших матеріальних ресурсів у непорушному запасі та мобілізаційному резерві, створення резерву навчених людських ресурсів на особливий період та з метою виконання робіт з ліквідації аварій і катастроф під час надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також вирішення інших завдань у сфері оборони, пов'язаних з використанням об'єктів національної транспортної системи; проведення розмінування вибухонебезпечних предметів на об'єктах національної транспортної системи із залученням у разі необхідності підрозділів Збройних Сил України і центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері цивільного захисту [2].

Діяльність Державної спеціальної служби транспорту здійснюється на основі принципів законності, єдиноначальності та централізації управління, узгодження дій з Генеральним штабом Збройних Сил України. ДССТ має таку загальну структуру: орган управління Державною спеціальною службою транспорту в складі центрального органу виконавчої влади в галузі транспорту; об'єднані загони, загони, окремі загони; підрозділи охорони; органи забезпечення; навчальний центр; підприємства та установи. Особовий склад ДССТ складається із працівників і військовослужбовців. На військовослужбовців ДССТ поширюється дія військових статутів Збройних Сил України. У мирний час особовий склад ДССТ (крім підрозділів охорони) не має права носити зброю.

Міністерство інфраструктури України, координуючи діяльність Державної спеціальної служби транспорту забезпечує здійснення взаємовідносин ДССТ з органами державної влади всіх рівнів, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, а також міжнародне співробітництво.

Особовий склад ДССТ під час виконання поставлених завдань зобов'язаний брати участь у заходах з організації технічного прикриття національної транспортної системи України та попередження надзвичайних ситуацій, аварій та катастроф на транспорті; готувати сили і засоби, призначені для тимчасового та короткочасного відновлення зруйнованих об'єктів транспорту як у мирний час, так і в особливий період; здійснювати невідкладні заходи щодо короткочасного та тимчасового відновлення порушених об'єктів транспорту з метою відновлення руху транспорту, зокрема на територіях держав, з якими укладено відповідні угоди; забезпечувати схоронність об'єктів національної транспортної системи та вантажів, супровід вантажів при перевезенні під час надзвичайних ситуацій та в особливий період; брати участь у проведенні науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, а також сучасних методів робіт, необхідних для будівництва, короткочасного і тимчасового відновлення об'єктів транспорту, загороджень та їх розмінування.

Законні вимоги військовослужбовців ДССТ під час того, як вони виконують службові завдання, обов'язкові для виконання громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, а також службовими і посадовими особами.

У контексті вищевказаного, на нашу думку, Державна спеціальна служба транспорту виконує певну сукупність завдань у сфері охорони громадського порядку, тому це доцільно врахувати у процесі розв'язання питань організації взаємодії з підрозділами транспортної міліції.

Окрім того, поглиблення криміногенної обстановки, відсутність комплексного обслуговування на шляху транзиту, недосконалість та нестабільність правових норм, що регулюють транзитні перевезення та транспортно-експедиційне обслуговування, необхідність прискореного розвитку транспортної мережі країни, обумовили доцільність залучення військовослужбовців та працівників ДССТ до забезпечення охорони громадського порядку на залізницях держави. Враховуючи те, що чисельність Державної спеціальної служби транспорту визначена у кількості 5 тисяч осіб [2], а чисельність транспортної міліції, що обслуговує залізничні магістралі країни, становить 6659 осіб, то залучення спеціалістів у галузі діяльності залізничного транспорту з числа військовослужбовців значно підвищить ефективність спільних дій, особливо в питаннях, пов'язаних із забезпеченням громадської безпеки щодо здійснення заходів під час перевезень небезпечних вантажів, громадського порядку з дотриманням громадянами та працівниками транспорту Правил користування залізничним транспортом, Правил обслуговування громадян залізничним транспортом.

Основні напрями взаємодії транспортної міліції з військовими формуваннями щодо забезпечення громадського порядку реалізуються внаслідок організації виконання державної політики у сфері боротьби із злочинністю; профілактики злочинів та інших правопорушень; виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, розшуку та затримання злочинців; забезпечення громадського порядку та громадської безпеки; удосконалення правової бази боротьби зі злочинністю.

У забезпеченні громадського порядку взаємодія підрозділів транспортної міліції та військових формувань у сфері громадського порядку проводиться у таких формах як:

1) спільне патрулювання нарядів патрульної служби міліції з військовослужбовцями Збройних Сил України (в місцях дислокації військових частин), а також з комендантськими патрулями;

2) вжиття заходів у відповідності до спеціальних планів спільно з підрозділами Збройних Сил України для забезпечення громадського порядку і безпеки під час проведення масових політичних, громадських і спортивних заходів, а також у випадках групових порушень громадського порядку та масових безпорядків у місцях стихійного лиха, аварій і катастроф та при інших надзвичайних ситуаціях;

3) розробка та проведення заходів щодо зміцнення громадського порядку в населених пунктах із складною криміногенною обстановкою;

4) спільне вивчення практики застосування законодавства з питань охорони громадського порядку з метою розробки єдиних рекомендацій з його виконання, виявлення недоліків та прогалин і підготовки погоджених пропозицій щодо їх усунення;

5) обмін інформацією про практику виконання правових актів з питань правоохоронної діяльності та проблем, що при цьому виникають, пропозиціями та рекомендаціями щодо їх вирішення;

б) створення робочих груп за ініціативою правоохоронних органів для підготовки нових законопроектів, пропозицій щодо змін та доповнень до законодавства.

Правовою основою виділення сил та технічних засобів Збройних Сил України для реалізації заходів щодо посилення охорони громадського порядку є спільний наказ Міністра внутрішніх справ України та Міністра оборони України від 26 вересня 1994 р. № 428/220 «Про організацію спільного патрулювання співробітників органів внутрішніх справ і військовослужбовців Збройних Сил України» [3], в якому передбачено, що військовослужбовці Збройних Сил України можуть залучатися для спільного патрулювання з працівниками міліції з метою підтримання громадського порядку в місцях дислокації військових частин Збройних Сил України.

Військовослужбовці Збройних Сил України, включаючи водіїв (екіпажі) технічних засобів, які виділяються для взаємодії з органами Міністерства внутрішніх справ України, повинні виконувати завдання відповідно до Статутів Збройних Сил України і законів України. Ніякі виняткові обставини або вказівки службових осіб не можуть бути підставою для незаконних дій або бездіяльності.

Спільне патрулювання військовослужбовців та працівників міліції організовується в місцях дислокації військових частин Збройних Сил України і на територіях, що прилягають до них, і призначається для захисту прав, свобод, законних інтересів, життя і здоров'я громадян, боротьби з правопорушеннями військовослужбовців.

Начальником гарнізону (командиром військової частини) спільно з відділом громадської безпеки управління МВС України на залізниці з урахуванням оперативної обстановки і меж військових частин (житлових містечок), ділянок комендатур військових сполучень розробляється план спільного патрулювання. Він містить загальну характеристику ділянки комендатури військових сполучень (населення регіону, кількість об'єктів транспортної інфраструктури, технічні параметри залізничних перевезень); дані про стан громадського порядку, характер вчинених злочинів військовослужбовцями, найбільш ймовірні місця для учинення злочинів і порушень громадського порядку тощо; кількість постів і маршрутів патрулювання, їх характеристики; організацію взаємодії з органом внутрішніх справ; дії нарядів при ускладненні обстановки в районах служби; організацію зв'язку; розміщення вокзалів, автобусних станцій тощо. Крім того, розроблюються спеціальні картки (пам'ятки) із зазначенням завдань і особливих обов'язків кожного патрульного.

Що місяця військовий комендант гарнізону (начальник штабу військової частини, комендант ділянки військових сполучень) спільно з начальником відділу громадської безпеки лінійного управління на залізниці уточнює завдання з підтримання правопорядку та розробляє план використання особового складу у спільному патрулюванні, в якому вказуються райони несення служби; кількість особового складу, що виділяється, їх озброєння, екіпіровка; кількість патрульного транспорту, піших та автопатрулів; дні та час несення служби; організація харчування та взаємодії, місця відпочинку.

Взаємодія військових частин Збройних Сил України з органами внутрішніх справ забезпечується єдиним розумінням загального завдання, знанням загальних та особливих обов'язків і способів їх виконання; постійним знанням оперативної обстановки та її зміни; наявністю безперебійного зв'язку і постійної інформації; правильним застосуванням установлених сигналів; безперервним керівництвом нарядами патрулів з боку їх командирів та контролем за тим, як вони виконують службові завдання; наданням необхідної взаємної підтримки спільним патрулям; систематичним аналізом та підведенням підсумків спільного патрулювання.

При виконанні завдань з охорони громадського порядку спільні патрулі діють у межах прав та обов'язків, визначених Статутами Збройних Сил України, Законом України «Про міліцію» та нормативними актами МВС України.

Крім того, патрульний наряд, що заступає на службу, повинен знати оперативну обстановку та особливості маршруту; місця несення служби сусідніх патрулів, розміщення підприємств та установ залізниці, привокзальних майданів, прохідних дворів, планування скверів та інших об'єктів, прилеглих до колії, найбільш багатолюдні місця; найближчі телефони, час роботи торговельних та видовищних закладів, місця можливої появи порушників (злочинців), шляхи, які вони можуть використати для втечі від переслідування, способи їх перекриття.

Після прибуття до органу внутрішніх справ проводиться розрахунок особового складу, призначаються старші патрулів, доводиться оперативна обстановка, уточнюється порядок взаємодії, після чого патрулі

виходять на маршрути. Після прибуття до місць несення служби або після обходу маршруту патрулі доповідають черговому коменданту (військової частини).

Основними способами дій спільних нарядів при несенні служби є піше патрулювання, проведення спеціальних масових рейдів у районах з найбільш складною криміногенною обстановкою.

Пересуваючись за маршрутом, патрулі уважно стежать за поведінкою військовослужбовців та громадян з метою своєчасного виявлення правопорушень, злочинців і їх спільників та припинення правопорушення.

При загостренні оперативної обстановки на маршруті, отриманні від громадян заяв про вчинений військовослужбовцями злочин, рішення щодо дій припинення злочину, організації переслідування та затримання злочинців приймає працівник міліції. Військовослужбовці Збройних Сил України зобов'язані сприяти працівникам міліції в охороні громадського порядку та боротьбі зі злочинністю.

Особи спільних патрульних нарядів при поводженні із громадянами повинні бути ввічливими, справедливими, тактовними, свої зауваження та вимоги викладати коротко, переконливо, не допускаючи при цьому дій, що ображають гідність громадян.

Застосування під час несення патрульної служби вогнепальної зброї, засобів фізичного впливу здійснюється на підставах і в порядку, передбачених Статутами Збройних Сил України, Законом України «Про міліцію», спільним наказом Міністра внутрішніх справ України та Міністра оборони України 428/220 від 26 вересня 1994 р. «Про організацію спільного патрулювання співробітників органів внутрішніх справ і військовослужбовців Збройних Сил України» та іншими нормативно-правовими актами.

На момент видання наказу щодо організації спільного патрулювання співробітників органів внутрішніх справ та військовослужбовців до складу Збройних Сил України входили залізничні війська. Відповідно до Указу Президента України від 27 січня 2003 р. № 46/2003 «Про передачу залізничних військ Збройних Сил України у підпорядкування Міністерству транспорту України» та в подальшому Законом України «Про Державну спеціальну службу транспорту» та Положенням «Про Державну спеціальну службу транспорту», затвердженого Указом Президента України від 6 серпня 2004 р. № 873/2004, визначено основні завдання та правовий статус спеціальної служби транспорту [4].

Починаючи з 2004 року, військовослужбовці та працівники ДССТ патрулювали на об'єктах транспортної інфраструктури спільно із міліціонерами лінійних відділів у місцях дислокації загонів, наприклад, на Львівській залізниці спільні наряди залучаються для охорони громадського порядку в місцях перевантаження вантажів на станції Чоп. При ускладненні оперативної обстановки військовослужбовці посилюють наряди міліції на дільниці станції Червоноград Львівської дирекції залізничних перевезень.

Удосконалюючи нормативну базу ДССТ, Кабінет Міністрів України зобов'язав Міністерство інфраструктури забезпечити виконання підрозділами функцій, пов'язаних з проведенням розмінування (виявлення, знешкодження та знищення) вибухонебезпечних предметів на об'єктах транспортної системи (крім вибухових пристроїв, що використовуються у терористичних цілях), із залученням у разі потреби підрозділів Збройних Сил і Державної служби надзвичайних ситуацій. Однак виконання вказаної функції неможливо забезпечити без охорони громадського порядку в місцях проведення робіт, що безпосередньо здійснюється підрозділами транспортної міліції.

Інформування між лінійними органами та загонами ДССТ здійснюється в межах територіальної підсистеми Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, що значно збільшує час проходження повідомлення [5].

На нашу думку, доцільно розробити спільну інструкцію МВС України та ДССТ щодо порядку інформування про стан правопорядку на дільницях оперативного обслуговування управлінь та об'єднаних загонів, спільні дії щодо забезпечення громадського порядку та громадської безпеки. Доцільно також поширити положення Інструкції щодо порядку обліку, прийому-видачі та зберігання спеціальних засобів членів громадських формувань з охорони громадського порядку на військовослужбовців ДССТ.

У зв'язку з поступовим переходом комплектування підрозділів Державної спеціальної служби транспорту військовослужбовцями за контрактом ефективність взаємодії з питань охорони громадського порядку та громадської безпеки між підрозділами транспортної міліції та спеціальної служби транспорту буде зростати за рахунок залучення спеціалістів.

Висновки. Отже, для забезпечення вдосконалення організації взаємодії органів внутрішніх справ на залізничному транспорті з Державною спеціальною службою транспорту у сфері охорони громадського порядку доцільно розробити спільну інструкцію МВС України та Державної спеціальної служби транспорту щодо порядку інформування про стан правопорядку на дільницях оперативного обслуговування та нормативно-правовий акт з метою визначення правових параметрів участі в охороні громадського порядку та забезпеченні громадської безпеки підрозділів Державної спеціальної служби транспорту Міністерства інфраструктури України. Також доцільно поширити положення Інструкції щодо порядку обліку, прийому-видачі та зберігання спеціальних засобів членам громадських формувань з охорони громадського порядку на військовослужбовців Державної спеціальної служби транспорту Міністерства Інфраструктури України.

Література

1. Підсумки роботи Державної спеціальної служби транспорту за 2012 рік [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.dsst.gov.ua>

2. Про Державну спеціальну службу транспорту: Закон України 5 лютого 2004 р. № 1449-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 19. – Ст. 269.

3. Наказ МВС України та МО України від 26 вересня 1994 р. № 428/220 «Про організацію спільного патрулювання співробітників органів внутрішніх справ і військовослужбовців Збройних Сил України» [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

4. Положення «Про Державну спеціальну службу транспорту», затвердженого Указом Президента України від 6 серпня 2004 р. № 873/2004. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

5. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій від 3 листопада 2004 р. № 145 «Про затвердження Порядку створення і функціонування територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту». [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

УДК -342.9 (4 УК)

Л.О. Остапенко

асистент

Навчально-наукового інституту Національного університету «Львівська політехніка»

СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ПРАЦЮ ТА ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

Однією з особливостей адміністративної відповідальності є наявність значної кількості суб'єктів, що притягаються до відповідальності. Конституційне закріплення права на працю та охорону праці дозволило у нормативному порядку виокремити перелік суб'єктів трудових відносин і на цій основі здійснити систематизацію суб'єктів адміністративної відповідальності за порушення цих відносин.

Перелік суб'єктів трудових відносин передбачений Кодексом законів про працю України, та перелік суб'єктів адміністративної відповідальності за порушення законодавства про працю передбачений у статтях Кодекса України про адміністративні правопорушення не в повній мірі відповідають один одному як за назвою, за ознаками, що їх характеризують та критеріями за допомогою яких можна аналізувати протиправні дії порушників і притягати їх до адміністративної відповідальності.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, суб'єкт правопорушення, право на працю.

Одной из особенностей административной ответственности есть наличие большого количества субъектов. Которые привлекаются к ответственности. Конституционное закрепление права на труд и его охрана разрешает в нормативном порядке выделение достаточно четкого перечня субъектов трудовых отношений и на этой основе осуществит систематизацию субъектов административной ответственности за нарушение этих отношений.

Перечень субъектов трудовых отношений предусмотрен Кодексом законов о труде Украины а перечень субъектов административной ответственности за нарушение законодательства о труде предусмотрен статьями Кодекса Украины об административных правонарушениях, которые не в полной мере соответствуют один к другому как по названию, так и за признаками, которые их характеризуют, за критериями при помощи которых можно осуществлять анализ противоправных действий правонарушителей и привлечь их к административной ответственности.

Ключевые слова: административная ответственность; субъект правонарушения; право на труд.

One of the features of administrative responsibility is the large number of subjects. Are brought to justice. Constitutional recognition of the right to work and his guards to allow normative order allocation sufficiently clear list of the subjects of labor relations, and on this basis to implement systemization subjects administrative responsibility for violation of these relations.

The list of subjects of employment provided by the Labour Code of Ukraine and the list of subjects of the administrative responsibility for violation of labor law contains an article of the Code of Administrative Offences, which do not fully comply with one another as the name, and for signs that characterize them, of criteria by which to carry out an analysis of illegal actions of offenders and bring them to administrative responsibility.

Keywords: administrative responsibility, the subject of the offense, the right to work.

Вступ. Регулювання всіх відносин працівників (ст. 1 КЗпП України) повинно сприяти серед інших завдань зазначених у данній статі охороні їх трудових прав. Чинний Кодекс законів про працю України закріплюючи регулювання трудових відносин (ст.3) у якості суб'єктів цих відносин визначає: